

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an
3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 fcs., 1/2
an 9 fcs., 1/4 an
4 fcs. 50 cm.

Foia apare în fie-care
Sâmbătă.

Unirea

Foia bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
și de fie-care publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foia
se se adreseze la «Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
în
Blași.

Anul I.

Blași 13 Iunie 1891.

Numerul 24.

Noi și romano-catolicii din patrie.

Biserica catolică în cele ce ating ritul și disciplina este o biserică federativă. Precum erau în veștile din-tăi ale creștinătății mai multe rituri isvorite din una și aceeași credință, așa este în biserică și astăzi. Și astăzi încă există în biserică mai multe rituri, prin cari însă prin toate se manifestă ca în nisele simbole una și aceeași credință, credința creștină catolică. Și toate riturile aceste sunt în sinul bisericii catolice egal îndreptățite și respectate.

Precum însă diversitatea acesta de rituri nu alterează nici cât de puțin unitatea în credință, chiar așa nu alterează nici legătura iubirii între credincioșii bisericii catolice aparținători diverselor rituri. Ca și în alte lucruri, așa și în iubirea acesta premerge Sântul Scaun Apostolic cu exemplul cel mai frumos. Sântia Sa Capul bisericii iubesc și stringe la sinul său părintesc într-o formă și cu aceeași inimă pre romano-catolici, greco-catolici, armeno-catolici și așa mai departe. În palatul Vatican greco-catolicul chiar așa se scîmțese în casa părintelui său iubit ca și romano-catolicul.

Lucru firesc, că iubirea acesta trebuie să se nutrească și crească și între romano-catolici și greco-catolici patriei noastre, căci ea este semnul distinctiv al creștinilor celor adeverați după cuvintele Mântuitorului: „Din acesta vor cunosc oamenii, că sunteți învățații mei,

de ve veți iubi unul pre altul.” Ma cându biserica este atacată sau împedată de o parte sau alta, atunci toți membrii bisericii catolice din patria noastră fără deosebire de rituri sunt datorii în conștiință și înaintea lui Domneșei a pune umărul la umăr spre a înfrunța pre dușmanul comun și a apăra biserica.

Și noi Români greco-catolici din provincia metropolitană românească de Alba-Iulia dela iubirea sinceră a romano-catolicilor ca a fraților noștri de aceeași credință nu ne vom abate fără poze la părere numai atunci, cându voru pofti dela noi să părăsim terenul catolic și să-i urmăm în lucruri străine de biserică. Atunci noi îi vom combate, însă din iubire, nu din ură. Totu asemenea vom fi gata, ori cându va cere lipsa, a ne asocia cu ei, a le întinde mână frățească și a lupta laolaltă, de câte ori interesele bisericii noastre comune catolice ne voru chema la luptă. Și să scie inimi bisericii, că nu există putere pre lume, care să ne potă despărți deolaltă atunci, cându versul bisericii catolice atacate sau asuprite ne chiamă, să o apărăm. Căci dacă nu am face așa, atunci am fi și unii și alții nisele lași și trădători, și chiar prin aceea am înceta a mai fi membri ai bisericii catolice, mama noastră a tuturor.

Însă precătu suntem de rezoluți în direcțiunea acesta, pre atâta suntem de rezoluți și în o altă direcțiune. Precătu suntem de gata în ori ce mo-

mentu a merge în patria noastră cu romano-catolicii laolaltă, cându o poftește acesta interesul adevărat al bisericii catolice, carea e mama noastră comună, pre atâta suntem de gata a ne despărți de ei, cându ei părăsind terenul bisericesc se punu pre terenul utopiilor naționale, pre care terenul apoi nu ne mai potem întelni laolaltă ca frați, și ne vedem constrinși în ei, în amicii credinței noastre, a combate pre inimi limbei și nemului nostru.

Numai cu dorere trebuie să mărturisim, că în timpul mai nou s'au aflatu destui membri ai clerului romano-catolic din patria noastră, cari s'au lăsat a fi prinși în lațurile șovinismului și a utopiilor de magiarisare. Cu multă dorere am fostu constrinși a vedea chiar și episcopi romano-catolici punându-se în fruntea unor societăți, ce urmărescu scopuri naționale utopice, a unor societăți, cari chiar pentru scopurile acestea nu voru câștiga nici cându nici stima nici iubirea noastră. Ma chiar din contră nu potem ascunde unu zimbetu ore care compătitoru, cându vedem bărbați serioși, cum sunt de comunu episcopi romano-catolici, punându-se în fruntea la atari societăți. Nu voim să dicem prin acesta nici de cum, că doră toți membrii clerului romano-catolic ar fi fostu așa slabu de spirit, câtu să se lase a fi seduși în lațurile șovinismului național. Din contră cu bucurie constatăm, că în clerul acesta

Feuilleton.

Amintiri de călătorie.

Constantinopol, 1 August 1890.

Frate Isidore!

Așa dară în bazarul cel vestit al Stambulului am mersu după aceea.

Dară pre cale cătră bazaru ajunserăm la unul dintre multele mausolee de ale sultanilor. Cea ce nu pregetă a cutieră stradele cele colțurose ale Stambulului și a pătrunde în curțile moșeelor, acela dă în multe locuri de mausolee de ale înfricoșătoru potentați din dinastia Osmanilor. Turbele sau mausoleele acestea le află une ori în strade de cele mai cercetate, în mijlocul caosului, ce și-lu oferescu privirii șetrele neguțătorilor și ale meserieșilor, dară mai adese ori lângă moșee în partea de spre Meca. Căstă din urmă va să dică printr-unu simbolu, că sufletele celor ce zac aci în sarcofage, au făcutu peregrinarea cea mai de pre urmă la Mahomed.

Istoria veștilor celor mai din urmă ale apusului nu scie povestii fără numai despre

puține casuri, în cari capete încoronate ar fi avut un sfârșit tragicu. Și chiar de aceea adie o pace sântă în jurul criptelor regesci ale apusului. Dară răsăritul cela ce ne încătușează fantasia cu atâtea iluzii, nu vrea să scie despre astu-fel de cripte. Viéta Osmanilor e un lanțu neîntreruptu de fapte îngrozitoare, cari profetul îngreiatu de esistența învățaturii sale le-a demandat urmașilor săi ca mijlocul cel mai de frunte spre gloriificarea islamului. Așa deci și criptele sultanilor sunt totu atâtea pagini de ale istoriei, de pre cari ochii sufletului pot să cetască numai grăz și vearsare de sânge.

Cătu de cu greu poze călătorul să fie predomnit de cugetări mai blânde aflându-se în locașurile acestea ale morții! Apropiându-se de sarcofagele mai monumentale, pare că vede umbre sângerânde trecându pre dinaintea sa. Așa își amintesc mausoleul moșei Agia Sofia, unde dormu Selim II și lângă el Mahomed II și șeptespredece frați ai lui, pre cari Mahomed i-a ucis cuprinsu fiindu de frica neincetată, că ei îl voru răsturna de pre tron.

Mausoleul, în care am intrat noi mergendu cătră bazaru, este cel al lui Mahmud II. Acestu mausoleu e cel mai nou

și mai frumosu dintre toate. Ne este simpatică amintirea lui Mahmud, fiindu că elu a întemeiat era mai nouă și mai reformătoare și civilizătoare a imperiului turcescu. Dară sfârșitul lui celu îngrozitoru, — elu a morit de delirium tremens, — ne spune, că și lui i-a lipsit energia, ce i-ar fi fostu de lipsă, pentru ca să se potă deslipi de desfrânelu cel tradiționalu, care-lu cultivară strămoșii lui. Și aci veți cu ochii sufletului curgendu șiroie de sânge. E sângele ianicerilor, despre care și-am amintit deja, că Mahmud l'a vearsat.

Aci zac și osemintele celor doi fi ai lui Mahmud, cari au moștenit unu după altu împărăția părintescă și privilegiul unu sfârșit îngrozitoru. Despre sfârșitul sultanului Abdul Medjid, cel mai bătrănu dintre acești doi frați, se istorisește, că elu în noptea zilei celei de pre urmă a lunei Ramazan, cându după datina dinastiei Osmanilor se înmulțese cu o fecioră tinăra numărul soțiilor sultanului, Abdul Medjid trecea prin coridorele cele de marmoră ale palatului împărătescu celui imposant și fieric Dolmabahce, ce se pare a fi crescutu din apele Bosforului. Oglindile erau velate, căci cine vede în noptea aceea chipul său în oglindă, acelaia Allah îi iea viața. Se povestese, că unu camerieru

s'au aflată destui membri, cari au contrastat cu tărie atarorū adenierī. Pentru aceea însă faptul, că mulți n'au fost în stare a contrastă, nu se pōte negă. Aici este apoi punctul acela, unde se taie pânza între noi și între ei, și se deschide o prăpastie în mijloc, preste care nu mai pot să mai trecă până la noi nici cum. Căci îndată ce unii membri ai clerului romano-catolic din patrie se pun în serviciul atarorū utopi, pōte că fără să observe, devinū nunumai inimiz ai limbei nōstre, ei și ai bisericeī nōstre, pentru carea limba românescă este o condițiune de vieță. Bisericeī unite îi este preste potință să trăescă și prospereze în mijlocul poporului românesc fără limba românescă. Ma fără limba românescă îi este perdut tot viitorul și îi sunt cufundate ca în pământ tōte speranțele. De unde cel ce atacă limba românescă, de s'ar escusă ori cât, noi nu-l potem considera decât ca pre un inimiz al bisericeī românesce unite.

Pre lângă aceea dacă membrii clerului romano-catolic au dreptul ne-disputat de a-și iubi limba lor maternă și poporul lor, din care au eșit, atunci chiar așa drept ne compete și nouă a ne iubi limba și nēmul nostru. În iubirea acēsta a premersū cu exemplu însu-și Mântuitorul nostru, care mai întâi s'a ingrigit de oile cele perdue ale nēmului său și a plâns amar, când a prevēdūt, ce sorte tristă îl așteptă după drept pre acela-și nēmul al său.

Însă de altă parte tot Mântuitorul a arētat pentru tōte timpurile, că limbile tuturor popōrelor trebuiesc respectate. Căci el ca Dumnezeu deși ar fi putut tare ușor formă o lume unitară națională cu o singură limbă, ceea ce în statul nostru nu le va succede nici când societăților utopice cu episcopi în frunte, totuși nu a făcut o acēsta, ci pre cale miraculoasă a în-

suflat Apostolilor săi darul limbilor, ca să potă predică la tōte popōrele.

Și așa potem să dīcem, că acei membri ai clerului romano-catolic, cari s'au aruncat în brațele șovinismului național, în privința acēsta nu mai stau pre basa Evanghelieī. Și apoi nimeni nu pōte pofți dela noi, ca pre atari omeni să-i considerăm de frați și în lucruri de acestea; eră dinșii se înșelă amar, când cugetă, că în lucruri de acestea vor pōte să conteze pre spriginul și ajutorul clerului românesc unit din provincia metropolitană de Alba-Iulia.

Am aflat cu cale a le dīce acestea, deorece nu odată se întēplă, de la membri de ai clerului nostru românesc unit le vin din patria nōstră dela atari societăți rogări subscrise de preoți romano-catolici, ca să contribuescă spre scopuri utopice naționale străine de noi, să în alte privințe să concurgă la spriginirea de atari societăți cu scopuri naționale, șoviniste și utopice.

Mântuitorul nostru a dīsū prin Apostolul său: „Ună domnă, o credință, un botez.” Și în acēsta vom fi totdeauna laolaltă cu romano-catolici depre întreg rotogolul pământului. Însă Mântuitorul n'a dīsū nici când: „O singură limbă.” Și pentru aceea în tendința spre unificarea limbilor patriei nōstre nici când nu vom merge laolaltă cu acei membri rătăciți ai clerului romano-catolic din patria nōstră, cari urmăresc un scop atât de străin de Evanghelie.

Le dīcem acestea odată pentru totdeauna, ca să fim înțeleși de aceia, cari pōte că până acum nu ne-au înțeles.

Esamenele de calificățiune la preparandia arhidieceșană. În zilele dela 1 Iuniu st. n. a. c. până în 5 Iuniu inclusive s'a ținut în Blășiu în înțelesul legii esamenul de calificățiune cu mai mulți învătători poporali.

De față au fost Rds. D. Dr. Alexandru Grama canonic metropolitan ca comisar consistorial, Magnificul Domn Ioan Găspăr inspector r. de școle în comitatul Albei inferioare, M. O. D. Georgiu Munteanu director al preparandiei arhidieceșane și Mult onoratul corp profesoral dela institutul preparandial și școlile normale din Blășiu.

La acēst esamen s'au însinuat 40 de învătători. Dintre aceștia 5 nu au fost admiși, fiind că de o parte să prevede, că nu vor pōte depune esamenul cu succes, neavēnd altă calificățiune decât câte o clasă sau două gimnasiale, de altă parte sunt încă tineri, și ca atari pot să absolveze mai întâi în ordine institutul preparandial, și apoi numai după aceea să se aplice ca învătători. Cu atari indivi în interesul bine înțeles al instrucțiunii populare nu este la loc a arēta nici o indulgență. Căci dacă toți fugarii de prin gimnasiu cu câte o clasă sau două se aplică ca învătători, și apoi se admit la esamenul de calificățiune și capetă diploma de învătători, atunci în scurt timp institutele preparandiale vor rămâne goale, după ce ori cine ar pōte ajunge învătători poporali și fără studiele regulate, sistematice și de specialitate ale preparandior învătoreșe.

Astfel la esamen au fost admiși 35 indivi, între cari 5 învătoreșe și 30 învătători. Dintre învătători 26 au fost preparanți absoluți, cari și-au făcut deja și anul de pracsă ca învătători în înțelesul legii, eră 4 ne-absoluți de institutul preparandial. Acești 4 au fost admiși singuri numai din considerațiunea, că sunt prea înaintați în etate, și așa nu se mai pōte aștepta dela ei în o etate așa înaintată să absolveze acum mai întâi cursul preparandial. Deosebirea cea mare între ei însă și între preparanți absoluți s'a vedut numai decât în tōte studiile atât la esamenul oral cât și la cel scripsal. Căci pre când din răspunsurile preparandior absoluți pōtea vedea numai decât ori și cine, că aceștia sunt bărbați, cari în specialitatea lor au făcut studii serioșe sistematice, și pre cât se poftește pentru cariera lor, chiar

a recunoscut în cea mai nouă soție a sultanului pre alēsa sa din Gondarul Albisniei și de aceea a ucis pre sultanul. Alții povestesc, că de pre o oglindă ar fi cădūt velul, și sultanul trecēnd pre dinaintea ei și-ar fi vedut chipul său cel îmbetrānit nu de ani, ci de desfrānului vieții sale, și când și-a vedut chipul în oglindă, a cădūt mort pre marmora padimentului. — Care a fost sfârșitul lui Abdul Aziz, cel ce a urmat fratelui său Mejdid în împărăție, scri tu bine din istoria zilelor critice, în cari ostași romāni au făcut minuni în vedul Rușilor și al Turcilor.

Mausoleul lui Mahmud II e de marmoră albă și are formă octogonală. Lumina pătrunde în insul prin șapte ferești mari și închise cu gratii frumoșe aurite. Internul mausoleului cuprinde mobile moderne parisiene, ma chiar și orolage, așa că și se pare, că te afli într'un salon, de nu și-ar aduce aminte cele trei sarcofage, că ești într'o criptă. O strălucire adevărată orientală e dezvoltată aci în candelabrele de sticlă și de metal, în balustrade și în podoba păreților și a cupolei.

Când ne apropiam de bazar, ne împărțim ciceronele în taină, că Grecilor și Armenilor le-a succedat a câștigă privilegiul, ca la gura răsăritenă a bazarului să aranjeze un restaurant. Ne-a spus, că restaurantul acesta e o adevărată binefacere pentru călătorii, cari cercetă Stambulul, căci altă re-

staurant nu afli în tot Stambulul. La auzul acestor destāniri noi simțirăm, ce până aci n'am fost simțit, simțirăm anume, că ne este fōme, de nu mai vedem cu ochi. Ne am adus aminte și de aceea, că picioarele nōstre încă ne vor fi recunosctore, dacă le vom lăsa, să mai poposesc puținel.

Dictum factum. Am prāndit de minune în restaurantul acesta elegant, și apoi am intrat în bazar.

Nu-ți închipui bazarul acesta așa, precum se vede Grande-Bazarul din Viena de pre Kärntnerstrasse. Nu afli aranjarea elegantă nici prețurile fixe din bazarul Vieni. Dară cu mult, cu fōrte mult mai interesant e cel din Stambul. E bazarul acesta erăși unul dintre lucrurile, despre cari omul își pōte face o închipuire numai după ce l'a vedut odată. Trebe să-ți închipuiesc un labirint de ulițe largi și înguste, tōte acoperite, cari își primesc lumina totuși de sus, căci coperișul de-asupra ulițelor e de sticlă. Ulițele acestea se încrușeză, se îmbină și desbină și duc de-a lungul și de-a latul în tōte direcții. Tōte la olaltă ocupă un spațiu fōrte mare și formeză așa dīcēnd o cetate acoperită întregă cu bolturi și cu sticlă. Acum dai într'o hudiță îngustă și cu coperiș scund, de afli cu cale a pune mâna pre inimă și a nu o mai lua de acolo, dacă la inimă porți cumva șumulița de bani și nu ai vrē bucuros, să te ușoreze cineva de greutatea ei; acum erăși și se lăr-

gesc și inima, că ai ajuns într'o uliță mai largă, prin care trecēnd te poți feri de omeni. Privesci în tōte părțile, și privirea și se perde într'un labirint atât de complicat, încât mai pre urmă te afli îndemnat a-ți perde și sperarea de a mai afla intrarea ori eșirea.

Prin stradele Stambulului dai de fōrte puține prāvāli, și acestea n'a trecut mult timp, de când s'au deschis. Cele mai multe sunt adunate în bazar. Causa aceștia datine este, că în Stambul focul pustiesce fōrte des cinci dec și sute de case, fiind ele aproape tōte de lemn. De aceea neguțătorii au credut, că își vor asecura mărfurile, dacă toți le vor ține întrunite într'un singur loc.

În Bazar afli deci tot felul de mărfuri. Afli articoli de metal, de pētră, de pe țesături, vesminte, încălțăminte, fezuri și pālării, veluri, perdele, covōre, broderii, mobile, anticități și ori ce altă marfă. Firesce că mărfurile acestea sunt în partea lor cea mai mare mărfuri orientale, și chiar de aceea sunt ele fōrte interesante. Aci fie care prāvālie constă dintr'o singură chiliță cu o ușă și fără de nici o ferestră. Păreții sunt împesțriți cu mărfuri în bazareria cea mai posibilă, carea și-o ai pōte închipui. Poți intra în ori care prāvālie, și neguțătorul te împină cu o elocință admirabilă și-ți descopere și-ți laudă tōte comorile sale cu o elocință și dialectică admirabilă și nesecată. Nu se supără, dacă

amănunțite, pre atunci din răspunsurile celor ce nu au fost preparanți absoluți, dacă se mai pot numi și ale lor răspunsuri, se vede numai decât, că sunt nise indiviți, cari în ale pedagogiei, didacticei, metodice, și chiar și în celelalte studii orbecă ca în întunecul.

Împrejurarea acesta pre cei prezenți la acest esamen i-a umplut și de bucurie, dară și de întristare. De bucurie, vădându că poporul nostru în preparanți absoluți va avea învățători, căroră nu le lipsese nimic pentru cariera lor cea grea, decât dora numai aceea, că poporul pôte nu face pretotindenea pentru învățătorii chiar destul spre a-i asigura subsistența și prin aceea a-i face cariera și mai plăcută. De bucurie mai departe, pentru că s'a potut convinge, cu ce conștiințiozitate și paciință își implinesc corpul profesorală dela preparandie oficiul său. Căci preste tot nu se pôte dice, că dela gimnasiu trecu la preparandie totu studenți bun. Ma de multe ori se întâmplă chiar contrariul. Și pre lângă toate profesorii preparandiali sunt în stare în cursul de trei ani a califică așa bine pentru cariera învățătorască, câtă mai bine nu se pôte aștepta.

Au rămas însă cei prezenți cuprinși și de întristare, când vădându deosebirea cea mare între preparanți absoluți și cei fără studii preparandiale, au cugetat la aceea, câtă au împedat acești din urmă progresul în poporul nostru prin comunele, pre unde au fost aplicați ca învățători. Căci nu numai că aveau calificățiune de totu puțină, ci de securu au avut și zelu puțină ca învățători, căci calificățiune puțină trage după sine de comunu și zelu puțin.

De aceea ar fi tare de dorit, ca atari indiviți să nu se mai aplice ca învățători, decât numai în casuri de extremă necesitate, și și atunci numai interimalu. Ar fi de dorit acesta încă și din motivul, că indiviți de acestia împedă nu puțin disciplina poporului nostru. Atari indiviți sunt de comunu nesce perde-veră prin comună. Ca însă să albă și ei oficiu, ademenescu poporul, să-i alegă de învățători promițându-i, că ei voru pofti plată mai puțină, pôte numai a treia și a patra parte din câtă ar pofti unu învățătoru

nu cumperi, era de răbătut poți răbate cu tignă, dacă ai plăcere în tîrguit. După Vasile a alergat un neguțatoru jidanu, ca să-i dea cu 15 franci nesce țesetură orientale brodarite foarte frumosu, pentru cari ceruse 35 de franci. După ce te sciu mare filosemită, îi împărășescu firma acesta jidană. Ea sună: Isaac & Moise marchands de curiosités orientales, tapis, broderies anciennes e modernes, armes, cuivres, argenterie et bibelots en tous genres. Fă-ți acum o închipuire despre comorile cele grămădite în bolțița acesta jidovască. Aci în bazaru vîndu, cumpără, se cîrtă, se înșelă, se fură, și dacă te dai ispitei, îți golesc buznarulu ori pre o cale ori pre alta. Aci omenii nu facu deosebire între banu și banu, ci se tîrguescu cu tine după ori care sistemul monetar de pre fața pămîntulu. Ori ce banu le este bunu, numai să pună mâna pre elu. Nu-ți poți închipui, în ce fluxu și refluxu neîncetat de poporu este omulu aci. Vîndători, cumpărători, curiosi, omeni fără de lucru, hamali, cai, căruțe încărcate cu mărfuri se mestecă aci într'o confuzie babilonică. Dimineța se deschide bazarulu și s'era se încheie, ca dimineța era să se deschidă, și așa se repetesce confuzia fără de s'erbătore și fără de micșorare a îmbulzelei.

Dară ajungă atâtea de astă dată. De altă dată altele.

Victorü.

sistematicu. Poporul, care numai de plată mare nu voesce să audă, îl și primesce bucurosu, numai ca să-și astupe urechia, și să nu i-se pôte dice, că nu are învățătoru. Și așa poporul nu se pôte disciplina, ca să-i placă a ave unu învățătoru calificat și a-l și plăti, precum se cuvine.

Ma ar fi de dorit, ca atari indiviți afară de ceva casuri extraordinare excepționale nici să nu cuteze a se prezenta la esamenulu de calificățiune, ca astu-felul la toți să li-se ia speranța, că dora fără de studii regulate preparandiale voru pôte funcționa vre-odată definitiv ca învățători. Așa ceva ar contribui mult la disciplina poporului nostru față cu cauza școlastică și ar mări și demnitatea și stima statulu învățătorescu.

Dintre cei ce s'au supus esamenulu, 24 au fost deherați calificăți, 4 au fost respinși, dintre cari 2 pentru tot-deauna, era 2 pre unu anu. Între cei respinși numai unul a fost preparandiu absolutu. Învățătoresele au fost toate deherate de calificăte. Era 2 nu s'au prezentat la esamenu, deși au fost admiși.

Revista bisericască.

Roma.

După cum am fost anunțat, Lună în 1 Iuniu s'a ținut în Vaticanu consistorulu secretu, era Mercuri în 3 Iuniu celu publicu. În consistorulu secretu a adresat Sântia Sa o vorbire admirabilă către Colegiulu Cardinalilor, în care a tractat despre cestiunea socială, exprimându-și bucuria asupra primirii favorabile, de care s'a împărășit enciclica sa din partea tuturor domnitorilor. În fine Sântia Sa a creat cardinali pre nunțiu din Parisu Monseniorele Ludovicu Rotteli, și pre mitropolitulu din Viena Monseniorele Antoniu Gruscha. După acesta Sântia Sa a comunicat numirea alor 21 arhiepiscopi și episcopi. — În consistorulu publicu din 3 Iuniu au primit palăria de cardinali Eminentissimi Vannutelli și Albinu Dunajewski, episcopulu principe din Cracovia.

†

Cardinalulu Alimonda.

Colegiulu Cardinalilor și Biserica întregă au suferit erăși o pierdere însemnată prin moartea arhiepiscopulu din Turin, cardinalulu Alimonda, întâmplat în 30 Maiu a. c. Vieta repausatulu cardinalu a fost o vieta în toate privințele apostolică, și înaltele lui virtuți au fost recunoscute și admirate de amici și de inimi. Oratoria lui i-a câștigat renume nu numai în orașulu său natalu Genua, ci în Italia întregă. Tractele lui despre „Supranaturalu“, despre „Problemele Seclulu alu XIX“ și despre „Nepetata Concepțiune a Preacuratei Feciore Maria“ au atras asupra lui admirățiunea tuturor învățaților. Elu fu născut în Genua la anul 1818. A fost pre rând episcopu în Albany, Cardinalu, și dela anul 1883 arhiepiscopu de Turin.

Germania.

Centralu catolicu a reportat erăși o splendidă învingere, și prin acesta im-

păciuirea statulu cu biserica catolică a făcut unu nou pasu. Anume în ședințele din urmă ale dietei prusiane s'a debătut și s'a primit legea referitoare la restituirea banilor confiscați în decursulu Kulturkampfulu dela corporațiunile și institutele catolice. Suma, care astu-felul o reprimese biserica catolică, respective diecesele singuratică, e de 16,009,333 marce. — Eta ce pôte să facă o conlucrare energică și armoniosă!

Revista politică.

Afaceri interne.

Parlamentulu continuă discutiunea generală asupra proiectulu de lege referitor la reforma administrativă. Vorbire mai remarcabilă în săptămăna acesta a fost cea rostită de Gavrilu Ugrou, care a descoperit fără de cea mai mică cruțare păcatele guvernelor trecute și a celu prezentu, aruncându astu-felul vina pentru administrația actuală ticăloasă asupra guvernulu, era nu asupra sistemulu de alegere al funcționarilor. — Opoziția extremă este decisă, ca să împedă desbaterea respective votarea proiectulu din cestiune cu ori ce jertă. În chipulu acesta, dacă nu va muia căldura de veră curagiulu opoziției, pôte că vomu ajunge și aceea, ca sesiunea actuală să se gate, fără ca proiectulu acesta să pôte ajunge la valore de lege.

Ministrulu de comunicațiune a încheiat o convențiune cu societatea căilor ferate austro-ungare, pre basa căreia liniile de pre teritorulu Ungariei ale acestei societăți trecu în proprietatea statulu. Astu-felul liniile căilor ferate ungare de stat se voru înmulți aprupe cu 1500 kilometri. Abia va aprobă dieta acestă convențiune, și numai decât voru intră în proprietatea statulu liniile cele noue.

Portugalia.

Amu fost amintit, că între Portugalia și între Anglia s'au ivit diferințe cu privire la delimitarea teritorilor respective din Africa. Acum după multe pertractări cestiunea e aplanată, unindu-se amândou părțile, ca granița despărțitoare să fie riu Zambesi. Partea de către nordu a riuului va fi a Portugaliei, era teritorulu din sudulu riuului a Angliei. Amândou statele voru ave să construescă pre teritorulu propriu cai ferate și linii telegrafice, și asemenea voru ave dreptulu să culgă taxe de transito dela mărfurile, ce se voru espedă prin teritorulu lor. Dacă în viitoru se voru ivi neînțelegeri, acele se voru supune unui arbitragiu.

Rusia.

Ce mijloce folosesc guvernulu rusescu pentru a face pre toți supuși săi Ruși, este prea bine cunoscut. Dară ca foile rusesci cu toate aceste să se mai plângă, că nu se face destul pentru rusificarea cetățenilor de altă limbă, acesta e cu totul nema pomenit. Astu-felul diarulu „Nowoje Wremja“ se tânguesce în unulu din numerii săi din urmă, că în guvernamentele Witobsk și Mohilew și până în ziua de astăzi se scrie și se

vorbesce în limba polonă. Pedeca principală, ma unică întru rusificarea Polonilor o vede numita fœe în biserica și în preoțimea catolică, carea nu voesce să se lapede la nici o întemplantare de limba polonă. Fœea rusescă pretinde, ca guvernul să reguleze preoțimea, și înainte de toate să introducă limba rusescă în toate seminarele clericale catolice. Numai câtă și-a uitat domnia dela „Nowoje Wremja“, că la acesta se recere și învoirea Scaunului Apostolic, care nici odată nu va lăsa, ca sub masca rusificării să se propage între catolicii poloni schisma rusescă. — Védă și de aici ce nu voesc să ne pricépă, că ôre cine garantéză limba maternă, biserica catolică sa „ortodoxia“?

Espulsarea Jidovilor ie dimensiuni totă mai mari. Din Moscva se vor espulsa preste 12,000 de persoane. Banchierii jidovi de prin Europa conferesc sume enorme pentru a cumpără teritorii în Palestina și în America de Sud, unde să se potă aședa Jidovii espulsați.

Corespondințe.

Lugoșu, 1891.

Onorată Redacțiune!

Ilustritatea Sa P. S. D. Dr. Victor Mihályi episcopul Lugoșului, condus de iubirea și ingrigirea părintească față de toți fiii săi sufletesci, în luna trecută a întreprins vizitațiunea canonică și la acelea parochii din ținutul Hațegului, pre cari nu le cercetase până acum, dorind ca în persoană să védă și să se convingă despre starea bisericelor și viața religioasă-morală a credincioșilor. Despre această vizitațiune vină a vă reportă următoarele:

Ilustritatea Sa a plecat la 22 Maiu a. c. cu propria calésă cu 4 cai din Lugoșu spre Hațeg, însoțit fiind de Reverendissimul Domn canonic Benjamin Densușan, M. O. D. Iuli Rațiu ceremonier episcopesc și vice-notar consistorial, și Domnul Vasile Jivanca cantor catedral, și la 23 Maiu séra a ajuns în opidul Hațeg. Aci Ilustritatea Sa fu binevenat de către P. O. D. vicari Ioan Ianza în numele clerului din vicariat, érá de către Sp. Domn Ambrosiu Béršanu, primar în Hațeg, în numele poporului. Dominecă în 24 Maiu la 5 ôre a. m. Ilustritatea Sa în societatea suitei Sale, a Prea Onoratului Domn vicari și a Spectabilului Domn Iuli Tornya, care ca reprezentat al auctorității politice, însoți pre Ilustritatea Sa în întregă vizitațiunea, a călătorit la mănăstirea „Prislopă“. Fiind pre mică mănăstirea spre a cuprinde publicul numărös de preste 1000 de persoane, ce așteptă acolo pre zelosul archiereu, s'a pregătit afară o filigorie din ramii verzi, în care sa adaptat un altar pentru celebrarea santei liturgii. Sânta liturgie a celebrat-o Ilustritatea Sa cu asistinta următorilor preoți: Reverendissimul Domn canonic B. Densușan, P. O. D. vicari I. Ianza, M. O. D. I. Popu, protopopul Hunedorei, O. Domni parochii: Romul Bărbescu din Cărnesci, Andronicu Nandra din Băiesci, Petru Stoica din Ciula mare, Sofroniu Olteanu din Rehitova, Petru Chachi din Rîu-albu, Ladislau Nandra din Silvașul de jos, Moise Romanu din Fărgădinul de sus, Avramu Socaciu din Fărgădinul de jos, Dionisiu Dobreaș din Sânta Maria-Orlea, Vasile

Cetățanul din Subcetate, Moise Ilea din Totesci, Samsonu Popu din Pescena, Iustinu Tarina din Bucova, Petru Nandra din Silvașul de sus. Ca diacon a servit ceremoniarul episcopesc M. O. D. Iuli Rațiu. Din clerul mai fost de față: M. O. D. Abelu Bociatu protopopul Ulpiei Traiane, Onorații Domni Andreiu Ionășu parochu în Clopotiva, Petru Chețanu parochu în Damsușu, Prea Cuvioșia Sa Dămianu Iie Domșa din Blăși și clericul absolut Aurelu C. Domșa și Corneliu Iubașu.

După cetirea S. Evangeliei Ilustritatea Sa Domnul Episcop a ținut o cuvîntare, în care după ce a espus istoricul mănăstirii, a îndemnat și a însuflețit prin oratoria sa mișcătoare pre credincioșii presenti, să grigescă de restaurarea și conservarea unui monument atăt de piu și de așa mare însămăntate. Altcum mănăstirea e zidită în unu stilu forte frumos în forma crucii latine, are o înălțime destul de mare, și potu să închepă intrinsa ca la 300 de persoane. Forte aproape de mănăstire se află și unu edificiu totu de petră în stare desolată. Ar' fi forte de dorit, ca creștinii evlavioși să concurgă cu obolul lor la restaurarea mănăstirii. — Totu în aceea și pre la 11 ôre a. m. Ilustritatea Sa împreună cu cei ce-lu însoțiau s'a dus dela mănăstirea Prislopului la Silvașul de sus, unde după ce s'a îndeplinit agendele vizitării canonice, a fost și prânzul.

Din Silvașul de sus a mers Ilustritatea Sa spre a face vizitațiune canonică în Silvașul de jos, de unde însoțit de Reverendissimul B. Densușan, de P. O. D. vicari și de Sp. D. Tornya a plecat spre Hațeg, pre cându începea a înséră. Ceialalți însoțitori ai Ilustrității Sale au mers preste nôpte în Silvașul de jos. În călătoria spre Hațeg, s'a întemplat un incident nepăcut; anume pre cându suia calésa episcopescă pre unu delu în sus, cocșul n'a observat, că în cale se află o mică ridicătură, preste care trecend calésa s'a răsturnat. Ilustritatea Sa din fericire a rămas nevătămat, dar' Reverendissimul Domn B. Densușan în urma resturnării și-a scrintit mâna stângă, ér' servitorul episcopesc s'a vătămat greu la față și la unu picior. Ajungend în Hațeg, unde au și rămas preste nôpte, cei vătamați au fost puși sub cură medicală.

Din Hațeg, remăndu acolo persoanele vătamate, s'a continuat vizitațiunea canonică mai departe la Fărgădinul de jos, la Fărgădinul de sus, la Tuscea, la Ciula-mare, la Văliora, la Rehitova și la Scei. La comunele din urmă totu prin vale a fost calea, și de întârzi calésa episcopului și cu trăsura suitei sale numai 1 1/2 ôra mergend spre Văliora, în urmarea unei rumperi de nori crescend valea, le érá espusă pericolul vieți. După program ar mai fi fost să se viziteze și Pescenița din protopopiatul Ulpiei Traiane; fiind însă locurile pre acolo și mai rele, și vedendu-se, că pre acolo e plœe grea, s'a aflat de consultă, ca să nu mergă pre acolo. Înțelegend credincioșii din această parochie, că nu va merge și la ei Ilustritatea Sa, l'au întimpinat la hotarul Pesceniței, Pesceniței și a Grădiscei, unde érau adunați și credincioșii din aceste două comune, precum și M. O. D. Protopop al Ulpiei Traiane însoțit de vre-o 5 preoți. Poporul adunat a salutat pre Ilustritatea Sa cu 15 salve de pușcă, ér M. O. D. protopop l'a binevenat prin o vorbire frumoasă, la care Ilustritatea Sa a răspuns în termin

călduroși și părintesci. De aici poporul a însoțit pre iubitul său archiereu până în Grădisce. Preste nôpte a rămas Ilustritatea Sa la protopopul Grădiscei, érá Joi în 28 Maiu la 7 ôre dimineața a plecat spre Lugoș însoțit de ceremoniarul său, ajungend în pace la reședință pre la 8 ôre séra. Cu o și mai târziu a sosit la Lugoș și Rds. D. B. Densușan împreună cu cantorul catedral.

Acastă vizitațiune canonică a contribuit forte multă la edificarea poporului. Ilustritatea Sa pretotindenea a ținut cuvîntări sacre pline de însuflețire, érá bisericelor, pre cari le-a vizitat, le-a dăruit câte 20 fl., prin care faptă marinimosa a dat credincioșilor unu nobil exemplu de imitat, cându e vorba de sânta biserică ori de alte cause pie. Domneđu să-lu țină pre preabunul Prelat încă multă ani în deplină sănătate și vigore spre binele și înflorirea santei noastre biserice!

Corespondentul.

†

Petru Solomonu.

Institutele nostre archidiececane de învățământ au suferit o pierdere forte grea prin mörtea neașteptată a multu stimatului și iubitului profesor de preparandie Petru Solomonu. În dñsul amu perdut pre unu pedagogu eminentu, unu profesor conscienciosu, unütat de familie esemplar, și una din cele mai simpatice figurale ale opidului nostru. Tăria caracterului, sinceritatea și afabilitatea față cu toți i-au câștigat stima și încrederea tuturor. Chemarea adevărată la cariera învățătorească, pregătirea pedagogică, metodul nelutrecut și imparțialitatea consciencioasă i-au meritat aureola de iubire a învățăcelor săi. Împreună cu adencu înristata familie îl jelesc pre elu colegii dela toate institutele, ceta numărösilor învățăceli, și toți amicii, dorindu-i răsplată dela Ceresculu Părinte.

Petru Solomonu fu născut în 15 Iulie 1841 în comuna Curticăpu. Studiile le-a început în Blăși, le-a continuat în Sibiu și éráși în Blăși. Studiile pedagogice și-le-a făcut în Praga, și după absolvarea aceloră fu aplicat la școlile normale, érá mai târziu la Preparandia din locu.

Mörtea regretatului profesor a produs o emoțiune nespă între toți locuitorii orașelului nostru. Dorerea comună s'a manifestat în cea mai splendidă măsură cu ocasiunea înmormântării, ce s'a întemplat Mercuri în 10 i. c. la 3 ôre d. m., fiind de față unu publicu forte numărös, ceea ce e unu semn evident despre iubirea și stima, de care s'a bucurat defunctul. În specie amintim, că au asistat la oficiul funebreal Escelenția Sa I. P. S. D. Metropolitu, binecuvîntandu-i osemintele defunctului, membrii Veneratului Capitul metropolitan, corpurile didactice cu tinerimea studiösă dela toate institutele de învățământ din locu, pompierii voluntari din Blăși, a căroru organizator și conducator a fost dñsul, reprezentanția opidană, din care a făcut parte ca membru în comitetu, precum și alți multți opidani fără deosebire de naționalitate și confesiune, ma chiar și din satele din jur au alergat mai multe persoane la înmormântare spre a-și arătă și prin acesta iubirea și reverința față de dñsul. Oficiul funebreal s'a îndeplinit în curtea repausatului funcționand ca pontificante P. O. D. canonicu Ioan M. Moldovanu, încunjurat de 14 preoți și profesori. Cuvîntarea funebreală a ținut-o M. O. D. profesor preparandial Ioan F. Negruțu. În jurul sicriului afară de neconsonabila lui soție și de fca sa s'au mai vedut cu ochii căldați în lacrimi și frații dñsul P. O. D. Nicolau Solomonu protopop gr.-cat. în Ludoșu și Basiliu, Solomonu măestru în Blăși, nepotul dñsul Eug. Solomonu medicinist în Viena, precum și alți număröși consăngeni și afini. După

terminarea oficiului religios cortegiul funebral a plecat spre cimetierul comunu, cu care ocaziune pompierii au aranjat unu conductu cu torțe, portatede 20 de pompieri în uniformă. La mormentu s'au tinutu doue orațiuni frumoasă: una de M. O. D. profesor normalu Nicolau Popu, er' cealaltă de M. O. D. profesor gimnasiulu Alesiu Viciu. Cântările rituale le-a executatu cu multă precisiune corulu teologiloru, condusu de domni profesor de cantu N. Ionașu, A. Papiu și I. Murășanu. — Odihnesce în pace, sufletu nobilu și iubit!

Convocare.

Despărțemintulu XXVI alu Asociațiunil transilvane pentru literatura și cultura poporulu român șl va țin adunarea generală de ast-anu în opidulu Reghinu la 22 Iuniu st. n. 2 ore d. a. în școla greco-catolică din locu, spre care scopu toți P. T. membrii despărțemintulu, precum și toți iubitoril de prosperarea culturil și literaturil poporulu român sunt prin acesta invitața participă la susnumita adunare în număr cātu mai mare cu atât mai virtosu, fiindu la ordinea țilei și alegerea comitetulu pre alți trei ani următoril. — Programu ședințel se va ceti în țiu adunării.

Comitetulu despărțemintulu XXVI.

Reghinu, 7 Iuniu 1891.

P. P. Barbū, Dr. Abs. Todea,
directoru. cassaru.

Severu Barbū,
secretaru.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărulu 16 alu „Unirii“ din a. c. s'au asociat:

În Archidieceșă. *Protopopiatulu Albă-Iulie:* O. D. Gedeon Radeșu, p. în Șardu, 996 s. — *Protopopiatulu Medieșulu:* O. D. Basilu Suciu, p. în Șeica mică, 652 s. — *Protopopiatulu G. St-Miclăușulu:* M. O. D. Artemiu Codarcea, v.-protop. și p. în G.-St-Miclăușu, 210 s., O. D. Mihailu Mariesanu, p. în Vaslăb, 810 s., Eliu Câmpianu, p. în Varvizu, 1400 s., Petru Precupă, p. în Șermașu, 1100 s., Simeonu Cota, p. în Bicazu, 1000 s., Aureliu Urzicu, p. în Valea Jidanulu, 800 s., Demetriu Drăganu, p. în Dămuțu, 600 s., Ioanu Dobreanu, p. în Corbu, 500 s., Ioanu Teslovanu, p. în Bilboru, 500 s., Gavrilu Ciobotaru p. în Ghi-meșu, 1200 s., Avramu Vladu, adm. p. în Alfalu, 500 s.

Noutăți.

Din Archidieceșă. Gavrilu Olteanu, preotă disponibilu, fu denumitu în 9 l. c. de administratoru parochialu în Ciugudulu de susu protopopiatulu Arieșulu.

Din diecesa Oradei mari. Esamenulu verbalu de maturitate în gimnasiulu gr.-cat. de Beiușu s'a tinutu în 2, 3 și 4 Iuniu sub presidiulu Mgf. D. Alexiu Kuncz directoru supremu alu distr. de invet. de Oradea mare, asistându ca delegatu consistorialu Mgf. și Rds. Domnu Canonicu-Abate Paulu Vela.

Tinerii esaminați în cea mai mare parte s'au distinsu prin răspunsurile lor clare și lapidari, deși n'au avut de felu timp de pregătire și se luptau cu greutatele limbil maghiare. Resultatulu clasificărilor e următorulu: *Eximio modo maturi* trei: Georgiu Voda, stip. Rudolf. din diecesa Lugoșulu, Coriolanu Meseșanu, din diecesa Gherlei, și Iosifu Segescu, stip. Rudolf. din diecesa Lugoșulu. *Bene maturi* trei; *maturi* șapte. Îndrumați la esamenul corectoru trei, la reșterirea esamenulu întregu doi. *Respinsu* pentru totu-deauna unulu.

Mulfămită. Ilustritatea Sa P. S. D. Dr. Victoru Mihailu de Apșa, episcopulu Lugoșulu în 23 Maiu a. c. a binevoitu a donă 5 fl. v. a. pentru procurarea de cărți școlastice pre sēma eleviloru miseril dela școla gr.-cat. romānu din Paucenesi, pentru care faptă marimioasă se

aduce cea mai ferbinte mulfămită din partea diu docente St. Țarină și a școlariloru dela numita școlă.

Ordinea esamenelor publice, ce se voru ține la gimnasiulu superioru gr.-cat. din Blașu cu finea anulu școlasticu 1890/91.

Mercuri în 17 Iuniu 1891.

Înainte de ameli.

Grupa A. 9—10 relig. cl. VII., 10—11 l. romānă cl. VI., 11—12 l. magiară cl. V.
Grupa B. 9—10 l. magiară cl. VI., 10—11 relig. cl. V., 11—12 relig. cl. III.

După ameli.

Grupa A. 3—4 l. romānă cl. VII., 4—5 l. magiară cl. VII., 5—6 religiunea cl. VI.
Grupa B. 3—4 religiunea cl. III., 4—5 l. romānă cl. II., 5—6 l. magiară cl. I.

Joi în 11 Iuniu.

Înainte de ameli.

Grupa A. 9—10 l. romānă cl. IV., 10—11 l. mag. cl. III., 11—12 religiunea cl. II.
Grupa B. 9—10 religiunea cl. I., 10—11 l. romānă cl. V., 11—12 l. magiară cl. IV.

Vineri în 19 Iuniu

Înainte de ameli.

Grupa A. 9—10 l. latină cl. VII., 10—11 l. latină cl. IV., 11—12 l. greacă cl. VII.
Grupa B. 9—10 l. magiară cl. II., 10—11 l. greacă cl. VI., 11—12 l. greacă cl. V.

După ameli.

Grupa A. 3—4 l. romānă cl. III., 4—5 l. latină cl. VI., 5—6 l. romānă cl. III.

Grupa B. 3—4 l. romānă cl. I., 4—5 l. germānă cl. VII., 5—6 l. germānă cl. V.

Sămbătă în 20 Iuniu

Înainte de ameli.

Grupa A. 9—10 l. germānă cl. VI., 10—11 l. germānă cl. IV., 11—12 l. latină cl. II.
Grupa B. 9—10 l. germānă cl. III., 10—11 l. latină cl. V., 11—12 l. latină cl. III.

După ameli.

Grupa A. 3—4 l. latină cl. I., 4—5 istoria și geografia politică cl. VII., 5—6 istoria cl. VI.

Grupa B. 3—4 istoria cl. V., 4—5 geogr. fisică și matem. cl. III., 5—6 istoria cl. IV.

Marți în 23 Iuniu.

Înainte de ameli.

10—12 musica (în teorie).

După ameli.

3—6 musica vocală și instrumentală.

Mercuri în 24 Iuniu.

Înainte de ameli.

Grupa A. 9—10 fisica cl. VII., 10—11 geogr. not. cl. II., 11—12 matemat. cl. V.

Grupa B. 9—10 matematica cl. II., 10—11 matematica cl. III., 11—12 istoria naturală cl. VI.

După ameli.

Grupa A. 3—4 matematica cl. IV., 4—5 matematica cl. VI., 5—6 matematica cl. I.

Grupa B. 3—4 geom. des. cl. I., 4—5 geom. des. cl. II., 5—6 geom. des. cl. III.

Joi în 25 Iuniu.

Înainte de ameli.

Grupa A. 9—10 geogr. naturală cl. I., 10—11 ist. natur. cl. V. 11—12 ist. natur. cl. IV.

Grupa B. 9—10 matematica cl. VII., 10—11 geom. desen. cl. IV., 11—12 istoria cl. III.

Vineri în 26 Iuniu.

Înainte de ameli.

9—12 cantu bisericescu.

După ameli.

3—6 cantu bisericescu.

Sămbătă în 27 Iuniu.

Înainte de ameli.

9—12 desennu liberu.

După ameli.

4—7 gimnastica.

Marți în 30 Iuniu.

Înainte de ameli.

Închiarea anulu școlasticu. După celebrarea santei Liturgii cu „Te Deum“ cetirea clasificărilor și împărțirea premiilor.

Promoțiune. La universitatea din Clușiu au fost promovati în 6 Iuniu a. c. diu Georgiu Popescu de doctoru în drepturi, er diu Stefanu Bonfiniu Banfi de doctoru în medicina universală. Diu Dr. G. Popescu este fiulu parochulu și vice-protopopulu onoraru gr.-cat.

din Juculu de josu, era diu Dr. S. Bonfiniu Banfi este fiulu parochulu gr.-cat. din Șomoș-telecū, și frate alu profesorulu gimnasiulu din Blașu O. Bonfiniu Banfi. Felicitămu și noi pre tinerii doctori!

Alegere de deputatu dietalu. Fiindu denumitu de jude la tabla regescă din Clușiu Eugeni Găal, fostulu deputatu alu cerculu electoralu Vinulu de susu în comitatulu Turda-Arieșu, în locul lui s'a alesu la 3 Iuniu a. c. *Emericu Miksa.* Elu ca și antecesorul sēu va face parte din partidulu opoziției moderate.

Rectoru la universitatea din Budapeșta. În 8 a l. c. cu tōte voturile a fostu alesu de rectoru magnificu pentru anul școlasticu 1891/2 baronulu Leonardu Eotvös, care este și președinte alu Academiei magiare.

Trenu jăfuitu. Trenulu „Express Oriental“, care vineă spre apusu, în noțtea de 2 spre 3 Iuniu a fostu derailat și jăfuitu de o cetă de banditi greci la Cerkeskioi. Banditiil au răpitu din trenu bani, orologe, inele și alte obiecte prețioșe, era pre călători l-au dusu cu sine ca prinși; numai pre bancherulu Israel l'au dimis sub condițiunea, ca să ducă 200,000 franci la Kirkilisse, locul indicat de tâlhari, ca prețu de rescumpărare pentru captivi. Guvernulu turcescu a și datu suma de 200,000 franci, și așa prinși și-au recăștigat libertatea.

Petrecere de vară. Reuniunea femeiloru romāne din Abrudū, Abrud-satu și juru invită la petrecerea de vară, ce se va aranjă în favorulu școlil de fetițe romāne din Abrudū la 22 Iuniu a. c. în „Praterulu Abrudulu“.

Plōe torențială și grindină. După o secetă îndelungată a ploatū cătră sfârșitul lunel trecute în cele mai multe părți ale țerii, dar plōea, care era asteptată ca o binecuvintare, pentru multe comune a fostu adevărată plagă. Ea fiindu însoțită de grindină a nimicit sēmēnăturile de pre miu de jugere. Așa Sămbătă în 23 Maiu a fostu la Giula o grindină teribilă, care a stricatū vegetățiunea dintre Giula și Curticiu pre unu teritoru de aprōpe 120 de miu de jugere catastrale. În 24 Maiu a picatū grindină forțe mare pre întregu hotarulū comunei Șosdia, cauzându daune imense. În 25 s'a descărcatū în ținutulū Turzii o plōe torențială însoțită de grindină și vētū puternicu, care a nimicitū cu desevărșire grădinile și sēmēnăturile mai multorū comune; pre lângă aceea esundându vāile au înecatū mai multe oi, porci și chiaru și vite. — *Dela Cetatea de baltă* (comitatulu Tērnavei mic) încă ni se scrie, că la 30 Maiu și pre acolo a ploatū cumplitu. Valea, ce se începe de pre delulu Șaroșulu-magiaru și trece pre la Mediașu, Proștea mare, Chesieru și Tēuni, exundându a noroiu fēnașele și sēmēnăturile învecinate. — *În Apanusfalū* (comitatulu Soinocu Dobēca) încă a venitū la 1 Iuniu o plōe torențială cu grindină, cauzându daune forțe mari în sēmēnături așa, cātu pre multe locuri omeni începū a ară a două oră și a sēmēnă, în altele nici ară nu se pōte din cauza nomolului celu grosu. Asemenea sciri triste primimū și din ținutulū Clușiuulu și a Hațegulu. Mai dorerosu este, că cei dăunați prin grindină preste totu nu suntū asigurați.

Expozitiē electrotechnică internațională. În Frankfurt lângă Maiu s'a deschisū în 16 Maiu expoziția electrotechnică internațională, carea multu și cu mare doru a fostu așteptată din partea lunei întregi. La deschiderea a fostu de față împērătēsa Friedrich și prinsesa Margareta, mama și sora împēratalui Vilhelm II, mai departe marele principe de Hessen, precum și alte personalități înalte.

Casuri de mōrte. *Meletiu Dreghicu,* protopresbiteru și întemeiatoru alu țiarulu „Luminatorulu“ din Timișōra, a repausatū la 4 Iuniu în etate de 77 ani. — Dr. *Ioanu Moga,* medicu comitatensu, medicu alu consistorulu și seminarulu gr.-or. din Sibiu, membru alu direcțiunil institutulu de creditu „Albina“ etc. după unu morbu îndelungatū a repausatū la 3 Iuniu în Sibiu în etate de 44 ani. — *Basilu Orosu,* preotū deficiente în Rediu a repausatū în 28 Maiu a. c. în etate de 92 ani, în alu 63-lea alu preoșil. *Fie-le țerina ușoră!*

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mihașlu Eminescu.

Studiu critic.

(Continuare.)

Amă considerat până acum pessimismul lui Eminescu numai întru atâta, întru câtă l'amă asemănat cu pessimismul altor bărbăți mari.

Să vedem acum pessimismul lui Eminescu considerat în sine, în sâmburele, cauzele și valoarea lui morală.

Precum s'a potut vedea, pessimismul creștin precum și cel antic grecesc din liricul Pindar și tragicul Eschil și Sophocle este un pessimism moral, alui Leopardi un pessimism semăntit de o inimă nobilă înșelată în nu puține privințe, alui Lord Byron un pessimism estetic, alui Lenau un pessimism moderat.

Cel mai simpatic între toate pessimismele acestea este pessimismul semăntit, dacă pre lângă aceea e și morală.

Când sufletul poetului este zdrobit de neajunsurile cele multe, ce-l încunjură; când același suflet este nădușit de semăntiri și idei nobile; când totă lupta pentru delatarea neajunsurilor, mulțămirea semăntirilor și realizarea ideilor sale nobile sunt deșerte, căci valorile lumii îl aruncă în toate părțile, și ca un năer năer năer nu poate ajunge la portă nici cum, ma viforele îl depărtază nu odată chiar atunci, când eră mai aproape de el: atunci — atunci inima lui omenescă pre dreptul începe a săngeră, eră el a se tângoi în versurile sale, cu un cuvânt, atunci poetul devine pessimist. Publicul cetitor atunci plânge alături cu el, fiindcă așa e natura noastră, că suferința străină este în mare parte și suferința noastră, și plângem, când vedem pre altul suferind, ca și când am suferi noi. Pre calea acesta suferința individuală a poetului devine o suferință generală, și noi uităm suferința poetului ca a unui singuratic, și nu mai semăntim decât suferința generală a omului ca atare, în care se cuprinde și a poetului. Pre calea acesta poetul cu cântecele sale nu face altă ceva, decât atinge cordele inimii noastre, cărî apoi sună ele dela sine. El devine numai musicantul, ce pune inimile noastre în vibrațiune, sunetul însă nu-l dă el, ci-l dă inimile noastre, căci ele sunt instrumentul, ele sunt lira poetului. Frumos e tot-deauna exprimă lucrul acesta bătrânul Homer, când dăce despre amicii lui Patrocl, că atâta au plâns după el, până ce l-au uitat, și s'au trezit, că în el își plâng dorurile lor. Acesta este cauza, de poezii triste și melancolice, nu din fătărie, ci pentru-că inima le eră în adevăr zdrobită, au fost tot-deauna așa plăcuți și așa cetiți. Acesta este cauza, de Leopardi în Italia este astăzi așa cetit, căci Leopardi a suferit în adevăr și pentru aceea a devenit pessimist, și cetind suferințele lui în versuri suferim și noi alături cu el.

Acum ore pessimismul lui Eminescu fost a un pessimism semăntit în adăncul inimii lui, un pessimism, în care l'au aruncat furtunile vieții, un pessimism născut din lupta prea grea pentru existență, un pessimism, în care a cădat vădându-se semăntirile nobile nemulțamite și idealele frumoșe nerealizate? La acesta mai întâi vieța, individualitatea și caracterul lui ne pte dă răspuns. Ce atinge însă lucrurile acestea, cei ce au scris despre el, chiar și cei mai competenți, sau tac, sau vorbesc în termeni generali, când aprețiază caracterul, temperamentul și aspirațiunile lui, sau chiar își contradic, când vorbesc despre indestulirea lui din viața. De aceea i-se și pare omului, că voescu mai mult să jce o comedie cu totu Eminescu. Cu toate acestea ne vom încercă a scote din tăcerea, generalitățile și contradicțiile acestea adevărul. Așa de pildă ce atinge indestulirea lui din viața, dl Negruzzi în Nr. 4 din „Convorbirile li-

terare" depre 1889 dăce, că Eminescu a avut o viață „abuciumată și plină de suferințe". Când însă în Nr. 9 din același an al „Convorbirilor literare" un domn susține despre Eminescu totu acesta, numai cu alte cuvinte, atunci dl Negruzzi dăce, că acestu domn este în erore, de-orece Eminescu a avut tot-deauna cu ce indestulă trebuințele sale modeste, va să dăcă n'a suferit în viața. Mai departe în lăntuirea curioasă a împrejurărilor a adus a sine, ca să vedem și pre dl Hașdău în șirul adoratorilor lui Eminescu. Iubirea cătră geniala sa fiică dotată cu adevăratu talentu poeticu, însă mōrtă în flōrea etății l'a făcutu, credem noi, amic al tuturor poetilor, și și alui Eminescu. Încătu prețuirea cea mare alui Eminescu la dl Hașdău a purcesu, precum credem, din unu semăntimentu simpateticu și din nesce motive atātu de delicate, uice nu i-o luăm în nume de rău, căci fi respectăm pre multu inima părintescă rănită și stimăm pre multu și persoana dñsului. Când l'a ajuns nenorocirea cu mōrtea fiicei sale, atunci n'a fost inimă de român, care să nu fie plânsu laolaltă cu dl Hașdău. Pentruce să-i luăm dară în nume de rău, când dl Hașdău își cērcă alinare dorerii sale în iubirea a totu ce portă pre dreptul suu pre nedreptul numele de poetu, ca și cum în toți și chiar și în Eminescu ar află o parte din sufletul iubit al fiicei sale, căci romanul cântă:

Pentru mândra de fragă

Și frunza-ți e dragă.

Dl Hașdău în Nr. 6 din „Revista nouă" depre 1889 dăce despre Eminescu, că a nebunitu, pentrucă nu aveă nice ce mănca, va să dăcă a trebuit să nebuscă de suferințele cele multe. Cu toate acestea dl Maioreșcu în Nr. 8 al „Convorbirilor literare" din 1889 negă totu, ce susține dl Hașdău, și dăce, că Eminescu a avut tot-deauna cu ce să trăescă, și grigile existenței nu l'au cuprinsu nice odată. Ma dăce și mai multu, anume, că dacă cineva l'ar întrebă, că fost a Eminescu nefericitu, i-ar responde cu totă convingerea, că: nu!

Să lăsăm însă să vorbescă chiar Eminescu cu privire la lucrul acesta. În o epistolă datată din Botoșani la 10 Nov. 1887 și publicată în „Proză și versuri" de Eminescu lași 1890 scrie însuși el unu amic astu-fel: „Vinu a Vă rogă, să V'aduceți aminte de mine, de lipsa aproape absolută de mijloce de subsistență, în care mē aflu. Dacă Vē este cu poimă de a-mi veni întru ajutoru, Vē rogă a o face câtu de curēndu, căci cea mai năgră miserie me amenință." Cum se unesce acesta cu aserțiunea dlui Negruzzi, că Eminescu „a avut tot-deauna cu ce indestulă trebuințele sale modeste", și cu a dlui Maioreșcu, că pre Eminescu „grigile vieții nu l'au cuprinsu nice odată"? Si bietul Eminescu suferia de „lipsa acesta absolută de mijloce de subsistență"? nu când umblă ca copil pre la Blași și pre airea, ci numai cu unu an și jumătate înainte de mōrte, cu unu an și jumătate înainte de încoronarea lui cu corona de geni mai multu prin dnii Negruzzi și Maioreșcu. De anu fi fostu noi în locul domnilor acestora și a altora, nu ne-ar fi umblat pre minte să-i punem pre capu corona de geni, și să-l batjocorim pre acesta și pre el și corona, ci l'am fi întinsu mai bucuros din adevărată filantropie o bucată de pâne ca unu lipsit, și pre acesta credem a-i fi făcutu și lui și omenimii unu mai bunu serviciu, decâtu pădind atâta negră spre a face din el unu geni, dacă n'a făcutu Dumnezeu.

Din aceste credem, că putem deduce cu destulă basă, că Eminescu a dus și lipsă în viața. Acesta însă nu ne îndreptătesce, să susținem și aceea, că Eminescu a fost nefericit, căci lipsa încă nu face pre om nefericit. Sunt în lume destule naturi tari, cărî duc lipsă, și totuși nu sunt nefericite.

Și o atare natură a fost și Eminescu, și în acesta are dreptate dl Maioreșcu, când dăce, că Eminescu n'a fost nefericit, căci dl Maioreșcu a trebuit să-l cunoscă mai bine, ca unu care are și partea cea mai mare la lățirea cultului lui Eminescu. Și că Eminescu n'a fost nefericit, o credem cu atātu mai virtosu, că poeziile lui, precum vom vedea, încă dau dreptate în acesta dlui Maioreșcu. Și așa putem să dăcem, că lumea și viața cu necasurile, grigile și decepțiunile lor comune nu l'au făcutu pre Eminescu pessimist, căci fiindu, precum dăce dl Negruzzi, omul cel mai impersonal, ce a cunoscutu vredat, toate lucrurile acestea au trebuit să trecă preste sufletul cel insensibilu pentru așa ceva, fără de a lăsă în el nice o urmă, cum trecu valorile mării preste stâncile de granit.

De altă parte nice cei ce au scris despre el, nu ne amintesc, nici în poeziile lui nu aflăm nici unu mică urmă, că Eminescu ar fi fost consumat de ceva dorințe și idealu umanitare, ce sa i-au rămas nerealizate, sau s'a convinsu, că în prezente sau viitoru li sunt nerealizabile. Acesta l'a adus în confuziune pre toți cei ce au scris despre el, și pentru aceea și folosesc totu numai termeni vagi, când vorbesc despre el, termeni ca „cuprinsu de lumea ideală" și altele, fără să ne pte spuie detaiat, ce se cuprinde în „lumea acesta ideală" a lui. Totu așa stă lucrul și cu semăntimile lui Eminescu. Cei ce au scris despre el, nu ni-l pte arată de locu înzestrat cu semăntime multe, nobile și simpatice, cărî i-ar fi rămas nemulțamite și așa l'ar fi aruncat în brațele pessimismului. Er în poeziile lui, precum în parte am vădutu și până acum, și vom vedea și de aici încolo, în privința semăntimilor, chiar și a celor mai comune, este cu totul apatic și blasat.

Și așa și din punctul acesta de vedere putem să dăcem, că Eminescu a trecut prin lume, fără ca ceva semăntiri și dorințe nobile sau vr'unu idealism al lui să se fi împedat de ceva. Dacă a fost Eminescu așa, atunci a avut unu caracter filosofic, însă chiar pentru aceea a trebuit să-i lipsescă cu totul ori ce caracteru poeticu adevăratu. Unu sufletu apatic față cu totu ce-l întâmpină și-l încunjură, un suflet, ce rămâne rece față cu totu ce mișcă pre alte suflete, pte să fie unu filosofu întunecat de cabinetu, unu filosofu ce privesce la lume ca la unu mușoiu de furnic și rde de toate trepadările și alergările ei, însă nice când nu pte să fie poetu cu unu tesauru frumosu de semăntime în peptul său. Filosoful pte să rde de lume. Poetul însă trebuie să se scobore în lume, să adune în peptul și inima sa semăntirile lumii, și apoi îmbrăcându-le în vesmētul poeziei și a frumosului să le dea eră lumii. Atunci, și numai atunci este poetu, altcu nu. Poetul, care are mai multe semăntime de ale lumii în sine, acela este mai classicu. Pentru ce a plăcut, place și va plăce Homer tot-deauna așa multu omenimii? Pentrucă în Iliada și Odisea lui sunt depuse atate semăntime, ce dau viața lumii, câtu sunt unu adevăratu cer de semăntime. Iubirea de tată, iubirea de fiu, iubirea erotică, iubirea de soțu, iubirea de patrie, amicitia, superbia nobilă, constanța feminină, eroismul bărbătescu, naivitatea copilului și totu ce mișcă și agită inima omenescă în diversele condițiuni de viața, în diversele etăți, în diversele împrejurări, este așa frumosu cântat în aceste două minuni ale poeziei, câtu mai bine ca din ele nu va cunosce nimeni, ce maiestică ființă e omul, și dacă ar studiă câtă psihologie și antropologie s'au scris ore-cându-va. Pentru aceea dăce bătrânul Horațiu, că Homer mai bine învță, ce e bun și frumos, decâtu Chrisip și Crantor, filosofii cei dintâi din Roma de pre timpul său.

Trojani belli scriptorem maxime Lolli,
Dum tu declamas Romae, Praeneste relegi.
Qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid
utile, quid non,
Plenius ac melius Chrisippo et Crantore docet.
Ep. I. 2.

Póte că dlú Negruzzi și dlú Maiorescu susținându, că Eminescu a fostú așa impersonalú și așa apaticú față cu lucrurile, ce agitéză lumea, ađ voitú să-lú laude și să-i mai adaugă o flóre în corona de geniú alú poesiéi. Noi însă chiar din împrejurarea acésta tragemú conclusiunea, că pessimismulú lui Eminescu n'a fostú pessimismulú simpaticú contrasú în mijloculú furtunilorú lumii și sémțitú cu inimă adevérată de poetú nobilú. De unde pessimismulú lui a potutú să fie acomodatú spre a-lú depune în ceva opurí teoretice de metafisicá destinate pentru filosoff de profesiune, însă nici de cum acomodatú de unú pessimismú pentru poesie. Și pessimismulú acesta devine încă și mai uritú și odiosú, îndată ce mai cugetámú și la aceea, că Eminescu n'a fostú numai impersonalú și apaticú față cu lucrurile comune, ce agitá sufletele de rëndú, ci a fostú și cu totul blasatú și golú și de orí ce sémțeminte, dorințe și idealurí nobile umanitare. Și precum vomú vedé îndată, analiza poesiilorú lui ne dá, credemú, depliná dreptate în aserțiunea nóstrá.

(Va urmá.)

Omú de vieță.

(Novelétá francesá.)

Iosifú stá în pragulú ușei anunțându, că e gata calésa. Mama și sororile mé ținurá îmbrățisatú și-mí diceau cu duioșie: „Mai ai timpú, abđi de cale. Rémái în cerculú nostru!”

„Mamá dragá, nu uitá, că sum nobilú, și în etatea mea de douăzeci de ani nu potú suferí, ca să nu vorbescá ținutulú nostru despre mine; apoi în sfársitú trebuie să-mí alegú carierá, orí cea militará, orí la curtea regescá!”

„Dar dacă te depărtezi, ce se va alege de noi?” replicá mama.

„Poteți fi fericite, mai târđiú vė veți mândri cu mine!”

„Și dacă te va ajunge ceva nefericire, dacă vei morí în rásboiú?”

„Nu face nimicú! Ce-i vieța? Nu-mí pasá de ea! Unú nobilú în etate de douăzeci de ani viséză numai glorie. Apoi dacă mé voiú rentórcé ca colonelú, generalú, sau bărbatú de statú?”

„Apoi?”

„Toți mé vorú onorá, toți se vorú portá cu o deosébitá atențiune față cu mine.”

„Apoi?”

„Totú omulú își va luá pělaria sa înaintea mea.”

„Apoi?”

„Apoi? . . . voiú luá de soție pre nepóta Henriette, sororilorú le voiú aduce bărbați harnici, apoi toți vomú trái în liniște și fericire.”

„Dar cine te opresce, ca să nu-ți esecutezi planulú acesta chiar astăzi? N'a rămasú după taică-tėu avere destulú de frumósá? Unde vei aflá în ținutulú acesta omú avutú asemenea ție? Cine are unú castelú, parcú, pădurí și páménturí ca ale tale? Nu te onoréză de ajunsú supuși tėi? Nu-și ieau pělaria cu cea mai mare atențiune cetățenii, cari convinú cu tine? Nu, dragulú meú, nu ne părăsi. Rémái cu noi, lângá mama ta bėtráná, care póte nici cá-ți va ajunge rentórcerea; nu rėsipi ușoraticú începutulú vieții tale, nu cercá cu de-a sila

supérarea și dorerea; veți, câtú de cu grabú trecú zilele și anii! O, câtú de dulce e vieța, câtú de plăcutú și caldú lucește sórele aici la noi în Bretagne!”

Înr'acestea mama îmí arétá șirulú lungú alú arborilorú seculari, cari erau obiectulú admirațiunii, poteam priví cám-purile înflorite, de pre cari bórea aduceá unú mirosú balsamicú. Sora mea mai mare Hortensia îmí îmbrățisá grumaziú, ér cea mai micá Adrienne, care pán'aici frunđaria edițiunea ilustrátá alui Lafontaine, grăbindú cu cartea deschisá la mine mé rogá plângendú: „Privesce, cautá, iubite frate!” Și pre fóea deschisá erá ilustrátá chiar povestea celorú două turturele.

Înzădarú tóte, — mé smulsei din brațele lorú și mé pregătiú de drumú. „Nobilú de douăzeci de ani! Însėtoșezú după glorie și renume! Lăsați-mé, să plecú.”

Și mé grabú cu pași repeđi în curte. Acolo mé așteptá Henriette. Nu plângeá, nu grăia nici unú cuvintú, dar de pre fața-i palidá se observá, că de-abia se póte stăpáni.

Îmí da sémnu cu batista-i albá, — ásta fu sémnulú din urmă — apoi căđú leșinatá. Am grăbitú la ea, o am ridicatú, — în moméntulú însă, cândú s'a deșteptatú, o am lăsatú în grigea mamei și sororilorú mele. Mé suii în trásurá, ce după câteva mominte mé despărți de castelú.

Multú, fórte multú cugetam la mamá, la sororile mele, la Henriette, la acelu cercú fericitú, în care mí-am petrecutú páná aici vieța într'o liniște dulce, dar precum se întunecau cu încetulú dinaintea ochilorú mei figurile castelului, așa începeam a scápa și de acele aducerí aminte doreróse. Dorulú de glorie erá mai mare, acestú dorú îmí stăpánia totú internulú. Ce plauri! ce idei mărețe! . . . Câte fapte celebre sévărșiam — în calésá. Avuți, onorurí, oficii, distincțiunii! Cu câtú înaintam, cu atâtú mai marí planurí fáuriam. Fost'am generalú, conte, principe; portat'am totú felulú de oficii înalte.

Stațiunea cea dintáiu m'a deșteptatú în câtú-va, cândú servitorulú m'a întrebatú de nume. În cealaltá đí se renoirá aceste amăgiri, aceste năluciri, și totú așa, páná-ce mí-am ajunsú ținta călătoriei.

În sfársitú ajunsérámú în Sedan, în acelu locú, unde așteptam realizarea planurilorú mele îndrásnețe, unde locuiá principele C. . . amiculú părintelú meú fericitú, și binevoitorulú sincerú alú familiei nóstre. Principele plănuiá, să mé ducá la Paris, apoi cu finea lunei să mé prezenteze la curtea regescá în Versailles, de unde prin mijlocirea sororei sale, a marchisei F. . . eram să obținú comanda unei companii de ostași.

Însérase, pre cândú ajunsérámú în Sedan. Nefindú timpulú potrivitú, ca să mé prezentezú principelui, am trasú într'unú otelú, despre care sciam, că este loculú de convenire alú ofițerilorú de rangú înaltú. Am luatú parte la cina comuná, și mé mărgineam de-ocamdatá a întrebá despre drumulú, ce duce la castelulú principelui, care erá într'o depărțare de trei miluri.

„Castelulú principelui C. . . este acela,” đise unú ofițerú din cei presentí, „în care a muritú odiniórá marele eroú, mareșalulú Fabert.”¹⁾ — Avėndú astú-felú temá de vorbitú, discursulú s'a făcutú din ce în ce mai vioiú. Este ceva firescú, că ofițerii tineri vorbescú bucuróșú despre cutare eroú. Înșirará luptele, în cari a luatú parte, faptele lui eroice, natura lui preste măsurá modestá, câtú n'a primitú nici chiar nobilimea, nici distincțiunile, ce i-le-a oferitú Ludovicú alú XIV-lea; dar și-ađ esprimatú și mirarea, că acestú eroú s'a înalțatú din ostășú simplu la trėpta cea mai înaltá, la rangulú de mareșalú alú Fránciei, fiindú numai fiulú unui cetățanú, alú unui tipografú.

A buná sémá noroculú lui Fabert a fostú unicú în felulú sėu, câtú încă páná ce tráia, atribuiađ acésta înaintare fenomenalá unei poteri miraculóse și extraordinare.

Pentru-cá și pre vremea lui esistá morbulú de ordurí, vanitatea ómenilorú și pre acelu timpú oftá chiar așa ordurile, ca și în zilele nóstre; astú-felú erá firescú, că modestia lui Fabert erá interpretatá sinistru, și voiađ a o esplicá în orí ce chipú.

Nu voiađ să recunóscá cauza adevérată, ci susținurá, că se ocupase încă din copilárie cu magia și vrăjirea, ba cá stá în relațiuni intime chiar cu — necuratulú.

Ospėtarulú, carele a fostú martorulú discursului nostru, întáriá cu o stupiditate și credință ușórá acele presupunerí próste, ba afirmá cu tótá franchetá, că în castelulú din cestiune, în care a muritú Fabert în 17 Maiú 1662, a pėtrunsú unú omú negru, pre care nimeni nu l'a cunoscutú, și după aceea s'a depărțatú cu sufletulú mareșalului.

Firesce că noi ne-amú petrecutú bine asupra prostiei ospėtarului, și căpėtandú voe buná fiecarele beurámú câte unú pocalú de șampaniá întru amintirea marelui eroú, provocându-lú să ne stea într'ajutorú în luptele nóstre.

Înr'altá đí desú de deminéză pornii spre castelú. Mărturisescú sincerú, că tóte cele ce le-am audítú aserá despre castelú, îmí stírnirá curiositatea, și de abia poteam așteptá, să pășescú preste pragulú aceluia.

Sosindú m'am prezentatú numai decâtú. Servitorulú, carele se îndoiá despre primirea mea din partea principelui, mí-a luatú biletulú și s'a depărțatú lăsându-mé singurú în sala spațiosá de primire, a cărei päreți erau acoperiți cu arme și picturí vechi.

Am așteptatú multú timpú, dar n'am vėđutú nici unú sufletú de omú.

„Începutulú carierei mele splendide se începe cu o antișambrare destulú de uritá,” cugetam întru mine, și mărturisescú, că începeam a-mí perde rábdarea.

¹⁾ Avramú Fabert, mareșalulú Fránciei, s'a născutú în 11 Oct. 1599 în cetatea Metz. Ca pruncú de 14 ani a intratú în Gardes-français, unde nu preste multí ani a ajunsú la rangulú de colonelú. A ajunsú mareșalú în 1658. A muritú în Sedan în 12 Maiú 1662. Epistolele lui și «Relation de la bataille de la Martée» suntú păstrate în fostulú archivú regescú.

Nu știu, de câte ori am privit și studiat cadrul de pre păreți și picturile de pre sticlele ferestrelor. Apoi mi-s'a părut, că audu nise pași. M'am amăgit, deoarece eră numai scârțâirea unei uși, pricinuită de curentul aerului. Cedând curiozității am privit prin ușa deschisă de jumătate. Eră o odaie aranjată cu gust bun, ferestrele-i serviau spre parcul castelului, afară de aceea am zărit o ușă de sticlă, ce se deschidea spre parc. Intrând în odaie m'am oprită repentină. Scena, ce s'a desfășurat înaintea ochilor mei, m'a surprins mult mai tare, decât să fi putut merge mai departe.

(Va urmă.)

Diverse.

Când trebuie să gunoim pomii? În această privință promologii sunt de diferite

păreri. Cei mai mulți fusă de părerea, că pomii trebuie gunoiți să primăvera sau vera. Dacă se gunoiesc primăvera, atunci pomii dau mai bine, er dacă se gunoiesc vera, atunci produc mai bine. Un pomolog german după mai multe experimentări a aflat, cumcă în Octobree e mai bine să gunoim pomii. Pomii gunoiți în Octobree nu suferă nici de ger și afară de aceea produc cu mult mai bine. Un alt pomolog pasionat avea mai mulți pomi pitici, pre cari în fiecare an îi gunoia toamna, după ce culegea pomele, dar' tot-deauna numai în jumătatea a doua a lunii Octobree și tot-deauna cu soluțiune de gunoie (udă de vite). În urma acestora a observat, că și surceii de un an încă sunt încărcăți cu pome, er acestea sunt prea frumoșe și deplin dezvoltate.

Incetarea examinării pasaportelor la granița sârbescă. Ministrul președinte ungar, contele Iuliu Szápáry ca ministru de interne prin o circulară face cunoscut, că în urma conțelgerii dintre guvernul ungar și cel sârbesc, începând cu 15

Martie a. c. s'a sistat examinarea pasaportelor la granița ungaro-sârbescă și de aici înainte dela cei ce trec în Sârbia, nu se mai recer pasaporte ori alte documente corespunzătoare de legitimare; excepțiune se face cu persoanele suspecte. Dar totuși ca nu cumva cei ce călătoresc în Sârbia, să aibă neplăceri — fiind suspicițoși — ministrul recomandă, să fie provăduți cu documente de legitimare corespunzătoare.

Posta Redacțiunii: Dlu Gr. T. invetăt. în V.ă. Nu avem loc. Ar fi bine să le trimiți la vre-o foia curată beletristică. — Dlu Ioan Iepure în Er-Girolt. Incunoscăță-ne la timpul sêu despre schimbarea din nou a adresei.

Editor și redactor răspunzător:

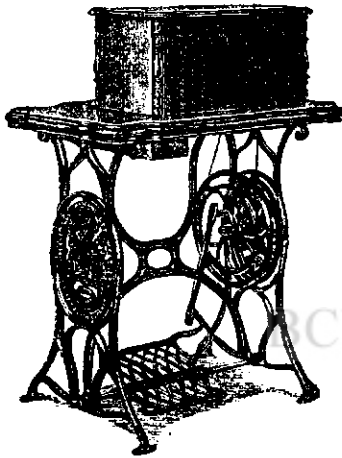
Dr. Vasiliu Hossu.

Josifu Gans,

fabricant și reparatoriu de mașine agronomice

(5) 7-10

in Blasiu (Balázsfalva)

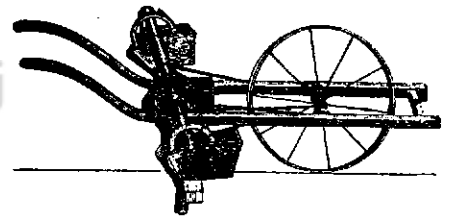
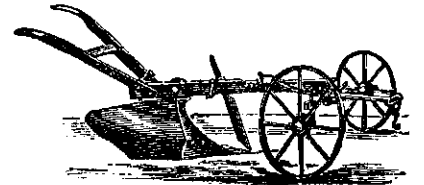

recomanda pre langa garantia și servitiu solidu și promptu depositulu sêu de

pluguri, mașine de imblatitu, de cusutu, de trieratu și de

alte instrumente economice, tôte din fieru batutu.

Tôte obiectele amintite se potu procură și pre langa solvire in rate.

Cu deosebită stimă cutez a incunoscăță pre

Veneratulă Cleră greco-catolică,

că precum și până acum iaș asupra-mi gatierea de **iconostase, amvone, altare**

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce privesce lucrul de mäsari și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesc cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și tôte mă îndreptățesc la sperarea, că Veneratulă Cleră mă va împartasi ocașional-minte de prețuită-i incredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna intr'acolo, că și de aci încolo se merită renumele cel bun, care mi-lam câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărându departările, prin această capacitatea de concurință mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 28 Ian. 1891

cu deosebită stimă

Carolă Müller,

auritor și fabric. de recuis. biserice.

(4) 9-?

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferant de curte
alt Altețel Sale
imp. și reg. Archi-
ducele Josif

proprietariul primei fabrici ungar de mașine și recuisite de pompieri, turnatoriu de clopote și metală

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preanonrațiloră donni preoti

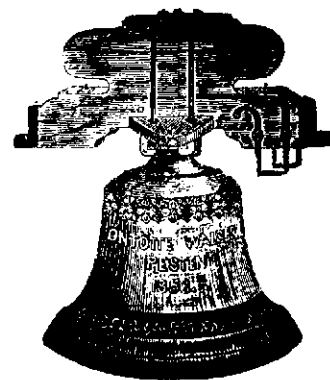
TURNATORIA SA DE CLOPOTE

în care se fabrică atât grupuri cât și clopote singuratiche:

cu scaune de fier patentate și cu chivere (côrne) scutite de frecare.

Fabrica a liferat dela intemeierea sa 1800 clopote mari de metală, într'altel și cel dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătore scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântani.

(2) 24-52

Preliminare de spese și Preț-couranturi se trimiț la cerere gratuită și franco.

Distins în anul 1885 la expozițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucr escelent, progres și capacitate de concurință cu diploma cea mare de onore.